

Uraanikaivokset uhka Koillismaan luonnolle

“Päätäjien on sanottava ei uraanikaivoksille ja uusittava vanha kaivoslaki pian oikeudenmukaisuuden palauttamiseksi!”

Uraanikaivosvaraukset Kuusamossa ja Sallassa ovat uhka Koillismaan luonnolle ja puhtaille vesistöille. Varaukset sijaitsevat luonnoltaan poikkeuksellisen arvokkailla ja haavoittuvilla alueilla ns. Koutajoen vesistön latvoilla Kitkajärven rannassa ja Kitka- ja Oulankajoen yläjuoksulla kansainvälisen Oulanka-Paanajärvi Pan Parks -kansallispuiston kyljessä.

Toteutuessaan Kitkan ja Oulangan uraanikaivokset ovat uhka Kuusamon ja Sallan matkailulle, kalastukselle ja porotaloudelle, ihmisten terveydelle ja ympäristön puhtaudelle.

Kuusamo on merkittävä matkailupitäjä, jonka imagoon ei sovi uraanikaivos. Sallan Hautajärven uraanikaivosalueet ovat hollantilaisten tulevan Pan Parks -lomakylän läheisyydessä, joten matkailuimagolisesti uraanikaivoshankkeet Koillismaan ylängöllä eivät ole järkeviä, ympäristöriskeistä puhumattakaan.

Kitkajärven Kouvervaara-Jäkäläniemen uraanikaivosvaraus on jo siirtynyt seuraavaan vaiheeseen ja on kuulemiskierroksella Kuusamon kunnassa.

Maanomistajia ja paikallisia ylimielisesti kohtelevasta “kuulemisprosessista” kertoo kaiken se, että kauppa- ja teollisuusministeriö järjesti taktisesti kuulemiskierroksen heinäkuuksi, kun virkamiehet ja paikalliset olivat lomilla.

Yhtään virallista kuulemistilaisuutta ministeriö ei myöskään ole järjestänyt. Kunnan, paikallisten ja Aarhusin sopimuksen mukaisten muiden asianosaisten on jätettävä asiasta muistutuksensa ja valituksensa ministeriöön elokuun neljänteen päivään mennessä.

On vain ajan kysymys, kun Oulankajoen ns. Hautajärven ja Kitkajoen Säkkiä-Käylän uraanivaltauksat tulevat myös omalle kuulemiskierrokselleen.

Uraanin louhinta on eräs saastuttavimmista ja

vahingollisimmista kaivostoiminnan muodoista.

Koska malmin uraanipitoisuus on usein pieni, yli 99 prosenttia malmin sisältämästä kiviaineksesta jää kaivosalueelle jätteenä, ja erotusprosessissa syntyy runsaasti radioaktiivista jättevettä. Jättekivi sisältää 85 prosenttia uraanimalmin radioaktiivisuudesta sekä raskasmetalleja, kuten arsenikkia, kadmiumia ja lyijyä.

Yksi tuotettu uraanikilo jättää jälkeensä 2 000 kiloa jätettä: kiveä ja hiekkaa sekä lietettä, jota syntyy kun uraani erotetaan kiviaineksesta rikkihapolla. Avolouhoksen jättekummuista leviää ympäristöön radioaktiivista pölyä.

Uraanikaivosalueen väestöllä ja vesistöjen käyttäjillä on vaarana joutua alttiiksi säteilylle ja raskasmetalleille.

Uraanikaivostoiminnan riskinä ovat erityisesti radioaktiivisen jätteenä vuodot pohjavesiin ja vesistöihin, joista niitä on käytännössä mahdotonta poistaa. Mihin nämä radioaktiiviset jätteenä ja jättekivikasat tullaan laittamaan Kitkajärven rannassa?

Kouvervaaran uraaniesiintymät sijaitsevat luonnontilaisen Kitkan vesistön kyljessä, joten vaara padottujenkin radioaktiivisten kaivosjätevesien purkautumiselle Kitkajärven on todellinen.

Kitkajärvi laskee vetensä Kitkajokeen, joten kaivospäästöillä tai onnettomuudella olisi laajempiakin vaikutuksia koko Koutajoen vesistön alueella aina Oulanka-Paanajärven kansallispuistoa myöten.

Koutajoen vesistöissä elää Suomen viimeinen geneettisesti alkuperäinen vaellustaimenkanta. Se nousee kudulle Venäjän Pää- ja Paanajärvistä Suomen Kitka-, Kuusinki-, Oulanka- ja Savinjokiin.

Suomen viimeiset luonnontilaiset suurtaimenjoet altistuisivat radioaktiivisille jätevesille, jos uraanikaivokset Kitkajärvelle sekä Oulanka- ja Kitkajokivarsiin perustettaisiin.

Sallan ja Kuusamon suurtaimenjokien pitkänajan virkistys- ja kalastusmatkailun ja luonnon monimuotoisuuden arvot ovat reilusti suuremmat kuin monikansallisten kaivosyhtiöiden lyhytaikaiset voitot.

Lisäksi Suomen ja Venäjän kansainvälisen rajasopimuksen neljäs pykälä kieltää valtioita aloittamasta sellaista teollista toimintaa, joka uhkasi rajavesistön puhtautta.

Uraanikaivokset arvokkaiden Kitkan ja Oulangan vesistöjen rannassa ovat myös ristiriidassa uuden EU:n vesistödirektiivien päämäärien kanssa. Kaivostoiminnan haittavaikutukset Kitkajärven vaaramaisemaan Natura-alueilla tulevat myös olemaan merkittävät.

Natura-alueiden lisäksi alueella on useita, metsälain 10. pykälän kohteita, joita pidetään erityisen arvokkaina säilytettävänä elinympäristöinä.

Valtauksien taustalla oleva vanha kaivoslaki (1965) on auttamattomasti vanhentunut eikä se ota huomioon maanomistajan omistusoikeuksia eikä kuntalaisten perusvaikuttamis- ja kuulemisoikeuksia. Vanha kaivoslaki on lisäksi törkeässä ristiriidassa uuden ympäristölainsäädännön, maankäyttö- ja rakennuslain kanssa.

Uraanikaivoshankkeita ei saa päästää eteenpäin ja kaivoslaki on uusittava pian ajan tasalle vastaamaan nyky-yhteiskunnan arvoja ja moderneja ympäristösäädöksiä, maanomistusoikeuksia, vaikutus- ja kuulemisoikeuksia sekä ihmisten perusoikeuksia.

Päätöksiä tehtäessä on erityisesti huomioitava, että ulkomaalaiset yhtiöt keräävät kaivostoiminnan voitot, eivätkä ne tule missään vaiheessa kohtaamaan aiheuttamia ympäristöongelmia.

Korvaukset maa-alueista ovat mitättömiä. Miten korvataan ihmisten elinmahdollisuuksien menetys, maisema-arvot ja ennen kaikkea rahassa mittaamattoman arvokkaiden, puhtaiden vesistöjen menetys? Päätäjien on sanottava ei uraanikaivoksille ja uusittava vanha kaivoslaki pian oikeudenmukaisuuden palauttamiseksi!

MIKA FLÖJT Siilasmajan Kilta ry
OLAVI JÄKÄLÄNIEMI
Kuusamon Kalastusalue
JUHAN KINNUNEN
Koillismaan Luonto ry ja 17 muuta järjestöä ja vesialueen omistajaa